

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

24 июль 2017 г.

КАРАР

№ 3213

Яр Чаллы шәһәре территориясен
төзекләндерүгә бәйле жир эшләрен
оештыру һәм үткәру турында
нигезләмәне раслау хакында

Шәһәр Советының «Яр Чаллы шәһәре муниципаль берәмлеге
территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында» 2017 елның
24 октябрдәге 20/8 номерлы карары, шәһәр Уставының 41 статьясының
4 өлешендәге 15 пунктчасы, 42 статьясы нигезендә

КАРАР БИРӘМ:

1. Яр Чаллы шәһәре территориясен төзекләндерүгә бәйле жир эшләрен
оештыру һәм үткәру турында нигезләмәне кушымтада каралганча расларга.
2. Башкарма комитетның эш кәгазьләрен алып бару идарәсенә әлеге
карарны рәсми бастырып чыгаруны һәм аны «Интернет» челтәрендә
Татарстан Республикасы рәсми хокукый мәгълүмат порталында
(pravo.tatarstan.ru), Яр Чаллы шәһәренең рәсми сайтында урнаштыруны
тәмин итәргә.
3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Башкарма комитет
Житәкчесенең беренче урынбасары И.С. Зуева йөкләргә.

Башкарма комитет
Житәкчесе

Ф.Ш. Салахов

Башкарма комитетның
2022 елның 24 июнендәге
3213 номерлы карарына
кушымта

Яр Чаллы шәһәре территориясен төзекләндерүгә бәйле
жир эшләрен оештыру һәм үткәрү турында
нигезләмә

1 бүлек. Гомуми нигезләмәләр

1. Яр Чаллы шәһәре территориясен төзекләндерүгә бәйле жир эшләрен оештыру һәм үткәрү турында нигезләмә (алга таба – нигезләмә) Яр Чаллы шәһәре территориясен төзекләндерүгә бәйле жир эшләрен оештыруга һәм үткәрүгә бердәм таләпләрне билгели.

2. Нигезләмәнең гамәлдә булуы капитал төзелеш объектларын реконструкцияләү һәм капитал ремонтлау өчен бирелгән жир участкаларында башкарыла торган һәм рөхсәт бирелгән эшләргә (вакытлыча киртәләр урнаштыруга һәм төзелеш зонасыннан коммуникация чыгаруга бәйле эшләрдән тыш) кагылмый.

3. Нигезләмәнең таләпләре Яр Чаллы шәһәре территориясен төзекләндерүгә бәйле жир, төзелеш һәм ремонт эшләрен гамәлгә ашыручы (планлаштыручы) барлык оешмалар (оештыру-хокукый формаларына һәм кайсы ведомствого каравына бәйсез рәвештә), шәхси эшмәкәрләр, физик затлар өчен мәжбүри.

4. Әлеге нигезләмәнең максатлары өчен түбәндәге төп төшенчәләр кулланыла:

1) жир эшләре – объектларны төзү, реконструкцияләү (капитал ремонтлау), карап тоту буенча грунт эшкәртүгә, шәһәр территорияләренен төзекләндерүе вакытлыча бозылуга, юл хәрәкәтен вакытлыча чикләүгә яки вакытлыча туктатуга бәйле эшләр һәм алар белән бергә проект-эзләнү, жир төзелеше, шулай ук эзерлек эшләре (шул исәптән төзелеш материалларын һәм конструкцияләрен туплау, машиналар һәм механизмнар, вакытлы биналар һәм корылмалар урнаштыру), авария эшләре;

2) авария-торгызу эшләре – инженерлык коммуникацияләрендә, башка объектларда кешеләр иминлегенә, аларның хокукларына, шулай ук закон тарафыннан саклана торган мәнфәгатьләренә турыдан-туры янаган куркынычны бетерү өчен, кичектергесез рәвештә жир эшләрен башкаруны таләп иткән ремонт-торгызу эшләре.

3) ремонт – объектның төзеклеген һәм эшкә сәләтлелеген (шул исәптән аның эксплуатация характеристикаларын) торгызу буенча кирәк булганда башкарыла торган һәм башкарганда объектның

ышанычлылыгының һәм куркынычсызлыгының конструктив һәм башка характеристикаларына кагылмый торган эшләр;

4) капитал ремонт – физик тузуга һәм (яки) жиимерелүгә бәйле рәвештә объектның аерым конструктив өлешләрен торгызу яисә объектның төп техник-икътисадый күрсәткечләрен үзгәртмичә, аларны эксплуатацияләү күрсәткечләрен яхшырта торган шундый ук яки башка объектларга алмаштыру эшләре;

5) реконструкцияләү – капитал төзелеш объектларының, аларның өлешләренең параметрларын (биеклекләрене, катлар санын, майданнарны, житештерү куәте күрсәткечләрен, күләмен) һәм инженерлык-техник тәмин итү сыйфатын үзгәртү;

6) төзелеш – биналар, төзелмәләр, корылмалар (шул исәптән сүтелә торган капитал төзелеш объектлары урынында) һәм инженерлык челтәрләре төзү;

7) төзелеш майданчыгы – төзелеш (реконструкция, капитал ремонт) чорында төзелеш, реконструкция, капитал ремонт объектларын урнаштыру, шулай ук төзелеш материалларын һәм конструкцияләрен туплау, машиналар һәм механизмнар, вакытлы биналар һәм корылмалар урнаштыру өчен, билгеләнгән тәртиптә бирелгән жир участогы;

8) грунт эшкәртү – уенты ясау (яртылаш уенты ясау), өем ясау (яртылаш өем ясау), тигезләүче катлам, филтрлауга каршы мөндәр, кире филтр, дренаж урнаштыру. Грунт эшкәртү, гидромеханизация чараларын файдаланып, механикалаштырылган ысул белән яки кулдан башкарылырга мөмкин;

9) эшләр башкару зонасы – эшләр башкару өчен бүлөп бирелгән, шулай ук эшләрне башкарганда, шул исәптән материалларны, жиһазларны, механизмнарны, көнкүреш шәһәрчөкләрен вакытлыча урнаштыру өчен файдаланыла торган территория;

10) яшел утыртмалар зонасы (газон) – табигый һәм ясалма барлыкка килгән агач-куаклык һәм үләнле үсемлекләр белән капланган территория, шул исәптән парклар, бакчалар, скверлар, газоннар;

11) кызыл линияләр – гомуми файдаланудагы территорияләренең гамәлдәге, планлаштырыла торган (үзгәртелә торган, яңа төзелә торган) чикләрен, электр тапшыру линияләре, элемент линияләре (шул исәптән линия-кабель корылмалары), үткәргөч торбалар, автомобиль юллары, тимер юл линияләре һәм корылмалары (линия объектлары) урнашкан жир участоклары чикләрен билгели торган линияләр;

12) жир асты инженерлык корылмаларының һәм коммуникацияләренең саклау зонасы – күрсәтелгән корылмаларның һәм коммуникацияләренең хужалары, шулай ук жир асты инженерлык корылмаларының һәм коммуникацияләренең торышына, аларны карап тотуга һәм эксплуатацияләүгә контрольне һәм күзәтчөлекне гамәлгә ашыручы органнар белән килештермичә теләсә кайсы эшчәнлек төрен үткөрү тыела торган чикләрдә, объект категориясенә бәйле рәвештә; чикләре законнар һәм башка норматив хокукый актлар нигезендә

билгелэнгән инженерлык корылмалары һәм коммуникацияләре буйлап (тирәли) урнашкан территория;

13) янәшә территория – мондый жир участогы барлыкка китерелгән һәм чикләре Татарстан Республикасы законы белән билгелэнгән тәртип нигезендә Яр Чаллы шәһәре муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләре билгелэнгән очракта, бина, төзелмә, корылма, жир участогы янәшәсендәге гомуми файдаланудагы территория;

14) юл – транспорт чаралары хәрәкәте өчен җайлаштырылган һәм файдаланыла торган жир полосасы яисә ясалма корылма өслеге. Юл үз эченә бер яки берничә юл өлешен, шулай ук булган очракта, трамвай юлларын, тротуарларны, юл читләрен һәм бүлү полосаларын ала;

15) юл катламы – юлның өслектән, нигездән һәм нигезнең өстәмә катламнарыннан торган конструктив элементы (салкыннан саклый торган, жылылык үткәргиче торган, дренажлы торган һ.б.);

16) инженерлык коммуникацияләре – жир асты һәм жир өсте челтәрләре, электр, жылылык, газ, су белән тәмин итү, ачык һәм ябык канализация трассалары, элемент, электр транспортының контакт челтәрләре, шулай ук алардагы корылмалар;

17) объект – биналар һәм корылмалар, инженерлык коммуникацияләре, геодезия билгеләре, юллар һәм юл корылмалары, трамвай юллары һәм башка рельссыз юллар, төзекләндерүнең башка объектлары, шул исәптән яшел утыртмалар, шәһәр инфраструктурасы элементлары, ваклап сату, реклама, халыкка хезмәт күрсәтү объектлары;

18) өченче категория катлаулылык объектлары – вакытлы, сезонлы яисә ярдәмче билгеләнештәге биналар һәм корылмалар, шул исәптән жәмәгать бәдрәфләре, тиешле төзелмәләре булган спорт майданчыклары;

19) ордер – жир һәм төзелеш эшләрен башкаруга хокук бирә торган документ;

20) килештерүче оешмалар – оешмалар, учреждениеләр, шулай ук кызыксынучы затлар – жир участокларының эш башкаруга үз ризалыгын бирүче һәм шартлар куючы хокук ияләре;

21) төзекләндерүне торгызу – төзекләндерүе бозылган урыннарны норматив актларның техник таләпләренә туры килерлек хәлгә китерү; кышкы чорда объектның эшләү мөмкинлеген күздә тоткан төзекләндерүне өлешчә торгызу рөхсәт ителә;

22) объект хужасы – объектка милек хокукында, хужалык алып бару, оператив идарә хокукында, аренда хокукында (әгәр объект белән идарә итү аренда шартнамәсендә каралган булса), гомерлек мирас итеп биләү хокукында, даими (сроксыз) файдалану хокукында ия булган зат яисә аннан файдалануны, эксплуатацияләүне һәм карап тотуны гамәлгә ашыручы оешма;

23) заказчы – объектның хужасы (яки хужасы булып торучы) яисә объектларны төзүне, реконструкцияләүне һәм ремонтлауны (капиталь ремонтлауны), шулай ук инженерлык эшләнүләрен башкаруны, объектларны төзү, реконструкцияләү, ремонтлау (капиталь ремонтлау)

өчен проект документациясен эзерләүне тәмин итә торган жир участогының хужасы тарафыннан вәкаләтләнгән юридик яки физик зат;

24) эшләр башкаручы (подрядчы оешма) – территориянең төзекләндерүе бозылуга бәйле жир, төзелеш һәм ремонт эшләрен башкаручы юридик яки физик зат (генподрядчы, субподрядчы);

25) төзелешне оештыру, эшләр башкару проекты – билгеләнгән тәртиптә килештерелгән, текст формасындагы һәм карталар (схемалар) рәвешендәге материалларны үз эченә алган һәм объектны һәм аның өлешләрен төзүне һәм реконструкцияләүне, шулай ук объектны ремонтлауны (капиталь ремонтлауны) тәмин итү өчен архитектура, конструктив һәм инженерлык-техник чишелешләрне билгели торган проект документациясе.

Әлеге Нигезләмәдә кулланыла торган башка төшенчәләр Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм Яр Чаллы шәһәренең муниципаль хокукый актларындагы мәгънәләрендә кулланыла.

2 бүлек. Ордерсыз башкару тыелган эшләр

5. Яр Чаллы шәһәре Башкарма комитетының ордер комиссиясе тарафыннан бирелә торган ордер нигезендә түбәндәге эш төрләре башкарыла:

1) грунтны ачу һәм эзерләү, шул исәптән аның теләсә нинди эш төрләренә планировкасы;

2) транспорт йөри торган өлешнең, тротуарларның, юл читләренең, бүлү полосаларының, яшел утыртмалар зоналарының юл капламын ачу;

3) әлеге нигезләмәнең 3 бүлегендә күрсәтелгәннәрдән тыш, юл эшләренең барлык төрләре;

4) аларны салу ысулына бәйсез рәвештә, инженерлык коммуникацияләрен төзегәндә, реконструкцияләгәндә, ремонтлаганда (капиталь ремонтлаганда) жир эшләрен, шул исәптән төзелеш урыннарыннан инженерлык коммуникацияләрен чыгару буенча жир эшләрен башкару; төзелеш мәйданчыгы аша транзит белән уза торган һәм аның чикләрендә тоташтыру урыннары булган инженерлык коммуникацияләрен төзегәндә, реконструкцияләгәндә, ремонтлаганда (капиталь ремонтлаганда) жир эшләрен башкару; капитал төзелеш объектларын төзү, реконструкцияләү, капитал ремонтлау максатлары өчен бирелгән жир участогы чикләреннән читтә, объектны төзү (реконструкцияләү, капитал ремонтлау) чорында вакытлыча инженерлык коммуникацияләрен урнаштырганда жир эшләре башкару;

5) трамвай юлларын һәм башка рельслы юллар төзегәндә, реконструкцияләгәндә, капитал ремонтлаганда жир эшләре башкару, шулай ук аларны ремонтлау, әгәр бу аерымланмаган полотнодагы төзекләндерелгән урын бозылуга бәйле булса, яисә ремонтлана торган участокның озынлыгы 12,5 метрдан артканда, аерымланган полотнода ремонт;

6) электр тапшыру линияләре, элемтә, электр транспортының контакт челтәре баганаларын, яктырту баганаларын урнаштыру;

7) шпунт урнаштыру, субайлар сугу (шул исәптән проект-тикшерү эшләре стадиясендә сынау субайлары);

8) инженерлык эзләнүләре вакытында, геодезик билгеләр урнаштырганда жир эшләре башкару;

9) вакытлыча коймалар һәм киртәләр, шул исәптән төзелеш майданчыкларының, эшләр башкару зоналарының вакытлыча киртәләрен кую (алмаштыру) һәм урнаштыру (пландагы торышын үзгәртмичә вакытлыча киртәләргә алмаштырудан тыш, алмаштырыла торган киртә Яр Чаллы шәһәренә ордер комиссиясе тарафыннан бирелгән ордер нигезендә урнаштырылган булса,), шулай ук даими коймалар һәм киртәләр урнаштыру һәм алмаштыру;

10) стационар юл киртәләре һәм юл күрсәтү жайланмалары урнаштыру;

11) биналарның һәм корылмаларның фасадларын реконструкцияләгәндә, капитал һәм агымдагы ремонтлаганда, шулай ук биналарның (корылмаларның) фасадларын тикшергәндә төзелеш басмаларын һәм стационар вышкалар урнаштыру;

12) территорияләргә төзекләндергәндә һәм яшелләндергәндә, шул исәптән агачлар утыртканда (күчәрәп утыртканда), төзекләндерүе бозылган урыннарны локаль һәм комплекслы торгызганда жир, юл эшләре башкару;

13) вакытлыча файдаланудагы стационар булмаган һәм капитал булмаган объектлар, күп урынлы бер катлы коллектив гаражлар, ачык автостоянкалар, жәмәгәт бәдрәфләре, тиешле төзелмәләре булган спорт майданчыклары һәм өченче категория катлаулылыктагы башка объектлар төзегәндә жир эшләре башкару;

14) шәһәр инфраструктурасы элементларын, шул исәптән 0,3 м дан артык тирәнлектә аерым торучы реклама конструкцияләре, шулай ук 0,3 м дан артык тирәнлектә сәүдә, тукталыш һәм башка павильоннар яисә майданы 10 кв. м дан артык булган павильоннар урнаштыру;

15) материалларның, конструкцияләргә, жиһазларның теләсә кайсы төрләрен махсус билгеләнгән урыннардан тыш урнаштыру;

16) авария-торгызу эшләрен башкару.

3 бүлек. Ордерсыз башкару рөхсәт ителгән эшләр

6. Эшнең түбәндәге төрләрен башкарганда ордер алу таләп ителми:

1) бер тәүлек эчендә яисә объектны баланста тотучы белән килештерелгән график буенча өслекне торгызып, бер объект чикләрендә юллар, керү юллары, тротуарлар һәм майданчыклар өслеген асфальт катламы калынлыгында фрезерлап кисү;

2) өч тәүлек эчендә яисә объектны баланста тотучы белән килештерелгән график буенча өслекне торгызып, бер объект чикләрендә юллар, керү юллары, тротуарлар һәм мәйданчыклар өслеген ремонтлау;

3) юл өслегенең ярыкларын, деформация жөйләрен ямау;

4) юл өслеген эшкәртү;

5) гомуми озынлыгы 100 м дан артмаган участокларда ялгыз торучы борт ташларын күчерү;

6) коеларның, реперларның, газ һәм кабель коверларының капкачларын алмаштыру һәм көйләү;

7) күчеш тибындагы юл өслеген, ныгытылган һәм ныгытылмаган юл читләрен, бүлү полосаларын, жир полотносы сөзәклеген, су үткәргеч кюветларны профилировкалау һәм планлаштыру;

8) юлдагы су үткәргеч корылмалар системасын элге корылмаларның эшен кыенлаштыра торган утырмалардан, пычраклардан, чүптән, чит предметлардан чистарту;

9) юл хәрәкәтен оештыруның техник чараларын тышкы ремонтлау, аларның аерым элементларын алмаштыру, тротуарларда һәм яшел утыртмалар зонасында, юл билгеләре өчен 0,3 м га кадәр тирәнлектә, тимер-бетон нигезле баганалар урнаштыру;

10) эшләр башкаруны юл хәрәкәтен чикләмичә үткәру шартларында күперләрдә, юл үткәргечләрдә, яр буйларында, тоннельләрдә деформация жөйләре элементларын, яктырту баганаларын, парапетларны, кәрниз ташларын, тротуар плитәләрен, сөзәклекләрне һәм конусларны торгызуга яки ремонтлауга бәйле эшләр;

11) яшел утыртмаларны (юкка чыгарылган куаклар урынына утыртуны да кертеп), паркларның, бакчаларның, скверларның жәяүлеләр сукмакларын карап тоту;

12) жир эшләре башкармыйча, мәйданы 10 кв. м булган, шулай ук 0,3 м га кадәр тирәнлектә павильоннар урнаштыру;

13) 0,3 м га кадәр тирәнлектә аерым торучы реклама конструкцияләрен урнаштыру;

14) ремонтлана торган участокның озынлыгы 12,5 метрдан артмаганда, аерымланган полотнода трамвай юлларын һәм башка рельслы юлларны агымдагы ремонтлау

15) 0,3 м га кадәр тирәнлектә бина баскычы фундаментларын (нигезләрен) урнаштыру өчен жир эшләре;

16) жәяүлеләр юлындагы һәм саклагыч киртәләрне, шәһәр пассажир транспортын көтү павильоннарын агымдагы ремонтлау.

4 бүлек. Жир эшләрен башкару тәртибе

7. Рөхсәт алганда, жир эшләрен башкара башлаганчы, гариза бирүче түбәндәгеләрне тәэмин итәргә тиеш:

1) аларның урнашуы буенча ачыклык кертү максатында, инженерлык коммуникацияләре жир һәм авария эшләрен башкару зонасында уза торган

оешмалар вәкилләрен урынга чакыру. Эксплуатацияләүче оешмаларның жыелу вакыты һәм урыны турында тиешле рәвештә хәбәр ителгән вәкилләре килмәгән очракта, шулай ук вәкил коммуникацияләренң торышы буенча ачыклык кертүдән баш тарткан очракта, эш башкаручы зат акт төзи һәм алга таба аның өчен билгеле булган коммуникацияләр торышына таянып эш итә;

2) эшләр башкару урыны схемасы нигезендә юл билгеләре урнаштыру;

3) щитлар, су тутыру блоклары, ПВХ челтәр яки челтәрсыман коймалар белән эшләр башкару урынын киртәләү;

4) барлык ишегалларына һәм эш урынына якындагы биналарга керү мөмкинлеге, моның өчен конкрет ситуациягә туры килгән санда һәм урында, траншея аша ике яктан да биекlege 1,1 м дан ким булмаган, аскы яктан биекlege 0,15 м тоташтан тышланган һәм түшәмәдән 0,5 м биеклектә өстәмә киртәләүче планкалы, киңlege 1 м дан да ким булмаган ныклы күперләр, жәяүлеләр өчен күперләр һәм траплар урнаштыра;

5) Гариза бирүченең исеме, элементә телефоны номерлары һәм эшләрне башкару сроклары күрсәтелгән мәгълүмати табличка урнаштыру;

6) юл полотносын, жәяүлеләр өчен юлларны, брусчатка өслекләрен, юл һәм тротуар плитәләрен, бордюр ташын һәм башка мөлкәтне жимерүне Башкарма комитет белән килештерү.

8. Эшләр башкарганда норматив документларның мәжбүри таләпләре үтәлергә тиеш.

9. Корылма күчәрен һәм коммуникацияләр трассаларын жирлеккә күчерү (эшләрне башлаудан һәм контроль төшерүне башкарудан башлап траншея салуга һәм объектны эксплуатациягә тапшыруга кадәр), ордер сорап мөрәжәгать итү вакытына кадәр 30 календарь көннән дә артмаган срокта, жир участогының 1:500 масштабында эзерләнгән инженерлык-топография планы нигезендә башкарылган эшләр үткәрүгә проект документациясе нигезендә башкарыла.

10. Юл өслекләрен сүтүдән калган материаллар төрләре буенча өемнәргә тупланырга тиеш һәм траншеядан чыгарылган балчык белән кушылырга, шулай ук урам хәрәкәтенә комачауларга тиеш түгел. Траншеядан чыгарылган грунтны эш барышында Башкарма комитет тарафыннан билгеләнгән урыннарда чыгарырга кирәк.

11. Төзекләндерелгән территорияләрдә жир асты корылмаларын салу өчен траншеялар һәм котлованнар казу түбәндәге таләпләренә үтәп башкарылырга тиеш:

1) эшләр, эшләрне оештыру проекты нигезендә, этаплап башкарыла;

2) траншея киңlege минималь, жир асты үткәргечләренә техник шартлар һәм СНиП нормасыннан артмаган булырга тиеш;

3) юл капламын ачу траншеядан 20 см га киңрәк итеп башкарыла һәм туры линияле сызыкка ия; сүтелгән асфальт өслек (кителгән өслек) эш көне дәвамында чыгарылырга тиеш, кителгән өслекне бер тәүлектән арткан срокка өеп кую рөхсәт ителми;

4) урамнарда һәм торак төзелеше урыннарында эшләр башкарганда траншеялардан һәм котлованнардан алынган грунт вақытлыча туплау урынына чыгарылырга тиеш;

5) торбаларны, рельсларны, тимер-бетон эшләнмәләренә һәм эшләр башкару өчен кулланыла торган башка материалларны юл өслегенә, газоннарга өйгәндә, алар астына ятма борыс салып калдыру мәжбүри.

12. Жир эшләрен башкаручы оешма брусчаткадан, юл һәм тротуар плитәләреннән, бордюр ташыннан һәм башка мөлкәттән эшләнгән өслекләренә сүткәндә, материалларның тулысынча сакланышын тәмин итәргә һәм объектның территориясен (тротуар плитәсе, асфальт түшәмә, бордюрлар, коймалар, кече архитектура формалары) төзекләндерергә тиеш. Материал житмәү жир эшләрен башкаручы оешма тарафыннан компенсацияләнә.

13. Жир эшләрен башкарганда яшел утыртмаларны юкка чыгару һәм күчереп утырту Башкарма комитет карары белән расланган тәртиптә гамәлгә ашырыла.

14. Жир эшләрен гамәлдәге жир асты корылмалары (үткәргеч торба, коелар, кабельләр, фундаментлар һ.б.) тирәсендә башкарганда, эшләренә оештыру проектында каралган ераклыктан ким булган араларда экскаваторлар куллану тыела. Мондый очракларда, эшләр бары тик кулдан башкарыла. Жир эшләрен туңган грунтта алып барганда, чөйле жайланмаларны газүткәргечләрдән, басымлы үткәргеч торбалардан, электр кабельләреннән 5 метрдан якин арада һәм башка жир асты коммуникацияләреннән һәм объектлардан 3 метрдан якин арада куллану тыела. Чөйле жайланмаларны торак йортларга якин араларда куллану тыела.

15. Жир асты коммуникацияләрен һәм корылмаларны салу, үзгәртеп кору һәм ремонтлау юлларны һәм тротуарларны төзү, реконструкцияләү, шәһәр территориясен төзекләндерү һәм яшелләндерү эшләре башланганчы башкарылырга тиеш.

Жир асты корылмаларын салу һәм үзгәртеп кору ачык һәм ябык (траншеясез) ысул белән гамәлгә ашырылырга мөмкин. Теге яки бу ысулны куллану максатчанлыгы, жирле шартларны исәпкә алып, проект белән билгеләнергә тиеш.

16. Юкка чыгарыла торган жир асты корылмалары грунттан чыгарылырга тиеш. Аларны чыгару эшләре аеруча күп көч таләп иткәндә яки югары кыйммәتكә ия булганда яки башка сәбәпләр буенча алар, корылмаларны яба торган арматураны демонтажлау буенча транспортлау продуктларыннан азат итү, камера һәм коеларны кимендә 1 м тирәнлектә сүтү, корылманың барлык бушыкларын грунт белән жентекләп тутыру шарты белән, грунтта калдырылырга мөмкин. Кабель линияләренең очлары бөке белән ныгытылган, газ һәм продуктүткәргечләр томаланган, мазутүткәргечләр пар белән өрдәрәп чистартылган һәм томаланган, суүткәргеч торбалар томаланган булырга тиеш.

17. Жир асты корылмаларын салу, юкка чыгару, ремонтлау яисэ реконструкциялэу эшлэрен башкарганнан соң, яңа коммуникациялэр салу турындагы мәгълүматлар, шулай ук гамәлдәге коммуникациялэрнең урнашуындагы үзгәрешлэр турындагы мәгълүматлар, ордерны япканда 1:500 масштабындагы башкарма сызымнарда чагылдырылырга тиеш.

18. Траншеяларны һәм котлованнарны күмү жир эшлэрен башкаруга рөхсәттә күрсәтелгән срокта, асфальт-бетон өслекне торгызуны гамәлгә ашыручы оешма вәкиленең техник күзәтүе астында, рөхсәт биргән органның вәкиле катнашында мәжбүри рәвештә акт төзөп башкарылырга тиеш. Юлларда һәм тротуарларда траншеяларны һәм котлованнарны күмү, 0,2 м калыңлыкта катламплап, тыгызлап һәм су сибеп, комлы грунт белән башкарылырга тиеш (жәйге вакытта). Кышкы вакытта (1 октябрьдән 1 майга кадәр) траншеяларны һәм котлованнарны эреп йомшаган комлы грунт белән тыгызлап күмәргә кирәк.

Гамәлдәге коммуникациялэр белән кисешкән урыннарда траншеяларны күмү элгә жир асты коммуникациялэрен эксплуатациялэүче оешмалар вәкиллэре катнашында башкарыла.

Жир эшлэрен башкару өчен жаваплы зат, траншеяларны һәм котлованнарны күмү эшлэрен үткэрү алдыннан бер эш көне алдан, коммуналь челтэрлэргә хезмэт күрсәтә торган тиешле оешмаларга аларны күмә башлау вакыты турында хэбэр итэргә тиеш.

19. Урамны траншеялар белән кисеп чыкканда, юлдагы борт ташының биеклеген кимендә – 15 сантиметр, э тротуар ташын асфальт биеклегендә тээмин итеп, юл өлешендә асфальт-бетон өслекне траншеядан һэр якка – кимендә биш метр, э тротуарда кимендә өч метр итеп карталар белән торгызырга кирәк.

20. Коммуникациялэрне буйга сузганда тротуарларның, жэяүлелэр өчен юлларның, юлларының асфальт-бетон өслеге бозылган очракта, өслекне борт ташын торгызу буенча тиешле эшлэр белән бергә тротуарларның, юлларның, транспорт йөри торган өлешнең бөтен киңлеге буенча торгызырга кирәк.

21. Казылган урынның киңлеге транспорт йөри торган өлешнең 1/3 нэн артып китсэ һәм транспорт йөри торган өлештә аркылы траншея үткэрелсэ һәм казылган урынның киңлеге юлның, урамның, майданның тиешле участогының 1/50 нэн артса, юлларның, урамнарның, майданнарның өслеген, борт ташын торгызу буенча тиешле белән бергә юлларның, урамнарнарның, майданнарның бөтен киңлеге буенча торгызырга кирәк.

Жир эшлэрен башкару урынында асфальт-бетон өслек сыйфатсыз итеп торгызылган яки биш ел эчендә аның утыруы ачыкланган очракта, аны кабат торгызуны эшлэрне башкарган оешма башкара.

22. Килештерелгән һәм расланган проект документлары белән башкасы каралмаган булса, эшлэр башкару урынында вакытлыча грунт өемнэре ясарга рөхсәт ителми.

23. Эшлэр башкарганда коелар һәм камера люклары капкачларын,

яңгыр суын кабул итү коеларының рәшәткәләрен һәм жиңсәләрен, юл катламы лотокларын, яшел утыртмаларны, геодезия билгеләрен грунт белән күмәргә, шулай ук яшел утыртмалар зонасында, инженерлык коммуникацияләренең саклана торган зоналарында материаллар һәм конструкцияләр өеп куярга рәхсәт ителми.

Ачу эшләре үткәрелә торган урыннарда һәм алар янәшәсендәге территорияләрдә яңгыр һәм кар суларын үткәрүне эшләр башкаручы оешма тәмин итәргә тиеш. Коеларны, яңгыр кабул итү рәшәткәләрен һәм лотокларны саклау өчен коеларга, яңгыр кабул итү урыннарына һәм лотокларга керү мөмкинлеген тәмин итүче агач киртәләр һәм тартмалар кулланылырга тиеш.

Инженерлык коммуникацияләре, геодезия билгеләре урнашкан зоналарда мондый объектларның хужалары белән килештермичә кире күмүгә яраклы грунтны, шулай ук материалларны вакытлыча өеп куярга тыела.

24. Юлларның транспорт йөри торган өлешләрен һәм тротуарларны төзү, реконструкцияләү һәм капитал ремонтлау буенча эшләр башланганчы, гамәлдәге инженерлык коммуникацияләрен төзү, реконструкцияләү һәм ремонтлау (капитал ремонтлау) буенча комплексы төзелеш проектында каралган барлык эшләр дә башкарылырга тиеш.

Юл эшләре башланганчыга кадәр инженерлык коммуникацияләренең комплексы проектында каралган инженерлык коммуникацияләрен үзгәртеп кору мөмкин булмаса, аларның хужалары элекке коммуникацияләрнең төзелә яки ремонтлана торган юллар һәм тротуарлар белән кисешкән урыннарында юл өслеген ачуны булдырмый торган чараларны үтәргә тиеш.

25. Төзелеш мәйданчыгына керү конструкциясе (пандус) юлның машиналар йөрү өлеше чикләрендә булырга (бордюрның эчке линиясеннән чыгып торырга) тиеш түгел. Төзелеш мәйданына керү үзе каты өслек белән булырга яки юлның машиналар йөрү өлешенә кадәр вак таш түшәлەرگә тиеш.

5 бүлек. Заказчының бурычлары

26. Жир эшләрен башкарганда жир эшләре заказчысы бурычлы:

1) элекке Нигезләмәнең 2 бүлегендә күрсәтелгән эшләрне башлаганчы, аларны башкаруга ордер рәсмиләштерергә;

2) элекке Нигезләмәнең 3 бүлегендә күрсәтелгән эшләрне башлаганчы, объектны карап тоту һәм техник эксплуатацияләүне гамәлгә ашыручы оешмага эшләр башлану турында хәбәр итәргә.

27. Заказ бирүче элекке Нигезләмәнең 2 бүлегендә күрсәтелгән эшләрне башкаруга ордер рәсмиләштерүгә эшләр башкаручыны вәкаләтле итәргә хокуклы.

Эшләр подрядчы оешма тарафыннан башкарылган очракта, заказ бирүче жир эшләрэн башкаруга ордерның төп нөсхәсен подрядчы оешмага тапшырырга тиеш

28. Эш башкаручы алмашынган (объект башка оешмага тапшырылган) очракта бер эш көне эчендә ордерны башка хезмәткәргә яки оешмага яңадан рәсмиләштерергә.

29. Шәһәр округының автомобиль юллары буенча хәрәкәтне вакытлыча чикләү яисә туктату Башкарма комитет, Яр Чаллы шәһәре буенча Россия Эчке эшләр министрлыгының ЮХИДИ органнары белән килешенеп, заказчылар һәм эш башкаручылар, эш сроклары, урап узу маршрутлары турында барлык кирәкле мәгълүматлар белән мәжбүри рәвештә юлның ике ягында да мәгълүмат тактасы урнаштырып гамәлгә ашырыла.

30. Заказ бирүче ордерда күрсәтелгән эшләрне башкару срокларын үтәүне контрольдә тотарга тиеш.

Ордерда күрсәтелгән эшләрне билгеләнгән срукта тәмамларга мөмкинлек бирми торган сәбәпләр барлыкка килгән очракта, Заказ бирүче эшләрне башкару срокларын ордерда күрсәтелгән эшләрне башкару срогы чыкканчыга кадәр ике көннән дә соңга калмыйча озайту үтенече белән Яр Чаллы шәһәренең ордер комиссиясенә мөрәжәгать итәргә тиеш.

31. Заказ бирүче бозылган юл өслеген, яшел үсентеләрне һәм башка төзекләндерү элементларын үз акчалары хисабына торгызу өчен җаваплы.

32. Торгызу эшләрэн башкарганда заказ бирүче, билгеләнгән срок эчендә (биш ел) утырулар һәм деформацияләр барлыкка килгән очракта, объектны муниципаль ихтияжлар өчен файдалануга кайтару турындагы актка кул куелганнан соң, торгызу эшләрэн башкаруның гарантия срогын тәмин итә.

Башкарылган эшләрне һәм төзекләндерү эшләрэн кабул итү Яр Чаллы шәһәре Башкарма комитетының район хакимияте вәкилләре, заказ бирүче һәм эш башкаручы тарафыннан имзаланган акт белән тулы күләмдә рәсмиләштерелә.

33. Заказ бирүче ордерда күрсәтелгән эш срогы чыккан көннән башлап өч эш көне эчендә тышкы төзекләндерү элементларын бозу белән бәйле эшләрне башкарганнан соң төзекләндерү эшләрэн һәм эшләрне кабул итү актын имзалап объектны тапшырырга тиеш.

34. Эшләр кышкы чорда (1 октябрьдән 1 майга кадәр) башкарылган очракта, Заказчы, ордерда күрсәтелгән эш срогы чыккан көннән башлап өч көн эчендә, җимерелгән төзекләндерү элементларын һәм юлларны торгызу буенча эшләрне арадаш кабул итү актын рәсмиләштерергә тиеш.

Җимерелгән төзекләндерү элементларын һәм юлларны ахыргы торгызу әлеге Нигезләмәнең 54 пунктында билгеләнгән тәртиптә башкарыла һәм җимерелгән төзекләндерү элементларын һәм юлларның ахыргы торгызу эшләрне тәмамланганнан соң өч эш көне эчендә кабул итү акты белән тапшырыла.

35. Элек алынган ордер буенча жир эшләрән башкарганнан соң бозылган урыннарны торгызу буенча йөкләмәләрне үтәмәгән очракта яисә заказчы, подрядчы (эшләр башкаручы) системалы рәвештә (ике тапкыр рәттән) производство кагыйдәләрен һәм срокларын үтәмәгән очракта, заказ бирүчегә жир эшләрән башкаруга рөхсәт бирүдән баш тартыла.

36. Эш барышында проект карарларына төзәтмәләр керткән очракта Заказ бирүче төзәтелгән, килештерелгән проект документларын биреп, ордерга тиешле үзгәрешләр керткән тиеш.

Гамәлдәге ордерга үзгәрешләр һәм өстәмәләр бары тик аны бирү урыны буенча гына кертелә.

6 бүлек. Эшләр башкаручының бурычлары

37. Эшләр ордер алган оешма (заказчы) яки ордерда күрсәтелгән подрядчы һәм субподрядчы оешмалар тарафыннан башкарыла ала.

38. Эшләр башкаручы бурычлы:

1) объектта ордерның, аның чикләрендә эшләр башкарыла торган жир участогына хокук билгели торган документның төп нөсхәләре, расланган проект документлары, шулай ук Яр Чаллы шәһәре автомобиль юллары буйлап транспорт чаралары хәрәкәтен вакытлыча чикләгәндә (вакытлыча туктатканда) Яр Чаллы шәһәре автомобиль юллары буйлап транспорт чаралары хәрәкәтен вакытлыча чикләү (вакытлыча туктату) турында Яр Чаллы шәһәре Башкарма комитеты боерыгы булырга тиеш һәм ул аларны эшләр башкаруны контрольдә тотучы оешмалар вәкилләренә, шул исәптән Яр Чаллы шәһәре ордер комиссиясе хезмәткәрләренә күрсәтергә;

2) юл хәрәкәтен оештыру схемасы нигезендә юл хәрәкәте иминлеген тәмин итәргә;

3) эшләр башкару зонасында булган барлык вакытлы билгеләрнең, шулай ук юл хәрәкәтен жайга салуның техник чараларының төзек хәлдә саклануын һәм аларны карап торуну тәмин итәргә;

4) төзелеш мәйданчыгын (житештерү зонасын) шәһәр урамнары белән тоташтыручы вакытлыча керү-чыгу урыннарын урнаштыру кирәк булганда, аларны каты өслек һәм автомойка белән жиһазландырырга;

5) эшләр башкаруны контрольдә тотучы органнар вәкилләренә, шул исәптән Яр Чаллы шәһәре Башкарма комитетының Административ-техник инспекция идарәсе хезмәткәрләренә төзелеш мәйданчыгына (эшләр башкару зонасына) керү мөмкинлеген тәмин итәргә;

б) эшләрне үткәрү урынын оешманың исемен, телефон номерын һәм эш башкаручының фамилиясен күрсәтеп, казу урынының бөтен периметры буенча бер типтагы коймалар белән әйләндереп алырга (кичке һәм төнге вакытларда урамнарның, мәйданнарның, юлларның йөрү өлешендәге казылган урыннардагы коймаларда өстәмә рәвештә яктырту булырга тиеш);

7) жәяүлеләр хәрәкәтен урамның ике ягы буенча да 1,5 м киңлектәге тротуар өчен полосалар калырлык итеп оештырырга, шул ук вакытта алар бөтен киңлек буенча койма белән әйләндерелергә тиеш;

8) траншея һәм жәяүлеләр күперләре аша чыгу юлларын урнаштыру юлы белән ишегалларына (комплексларга) һәм корылмаларга керү юлларын тәмин итәргә (кышкы вакытта алар даими рәвештә кардан һәм боздан чистартылырга, ком сибелергә тиеш);

9) ордерны рәсмиләштергәндә, килештерүче оешмалар тарафыннан килештерелгән проект (төзелеш, эшләр башкару оешмасының) нигезендә, техниканы вакытлыча саклауны һәм көнкүреш шәһәрчеген урнаштыруны оештырырга, мондый Материалларны, техниканы эш урынына китерүне, ордерда күрсәтелгән оешмаларда ордер теркәлгәннән һәм гамәлдәге объектларның сак зоналарына рөхсәт алганнан соң гына башкарырга (кирәк булганда, вакытлыча гамәлдәге объектларның сак зоналарындагы территорияне алырга);

10) төзелеш майданчыгын (эшләр башкару зонасын) һәм якын-тирә территорияне Яр Чаллы шәһәренә төзекләндерү кагыйдәләре нигезендә тиешле хәлдә тотарга;

11) төзелеш майданчыгы территориясендә каты көнкүреш калдыклары, эре габаритлы һәм төзелеш чүп-чары, шулай ук башка житештерү һәм куллану калдыклары жыю өчен контейнерлар һәм (яки) чүп жыю бункерлары булуны тәмин итәргә.

12) төзелеш майданчыгы территориясеннән каты көнкүреш калдыклары, эре габаритлы һәм төзелеш чүп-чарын, шулай ук житештерү һәм куллану калдыкларын билгеләнгән тәртиптә чыгаруны оештыруны тәмин итәргә;

13) автотранспорт (төзелеш машиналары) көпчәкләре белән төзелеш майданчыгы территориясеннән (эш зоналарыннан) читкә пычрак чыгармаска;

14) ордер шартларын үтәргә, шул исәптән топосъемкада күрсәтелгән эшләрне башкару зонасы чикләрен үтәү буенча, шулай ук эшләрне башкару срогы буенча (яраклылык срогы чыккан ордер буенча эшләү ордерсыз эшләүгә тинләштерелә);

15) тиешле оешмаларга траншеялар һәм котлованнарны күмә башлау вакыты турында үз вакытында хәбәр итәргә, гамәлдәге коммуникацияләр белән кисешкән урыннарда траншеяларны күмү өлеге жир асты коммуникацияләрен эксплуатацияләүче оешмалар вәкилләре катнашында башкарыла;

16) Яр Чаллы шәһәре Башкарма комитеты боерыгы нигезендә Яр Чаллы шәһәре автомобиль юлларында транспорт чаралары хәрәкәтен вакытлыча чикләү (вакытлыча туктату) тәртибен һәм срокларын сакларга (мондый чикләүләр кертелгән очракта);

17) юл хәрәкәтен оештыруның гамәлдәге схемасын вакытлыча бозган эшләр тәмамланганнан соң, әгәр проектта башкасы каралмаган булса, юл

хәрәкәтен жайга салуның техник чараларының даими дислокациясен тулысынча торгызырга;

18) казылган урында жимерелгән газоннарны, яшел үсентеләрне, борт ташын һәм асфальт-бетон катламын сыйфатлы итеп һәм казылган урында хәрәкәт итү өлешенең яки тротуарның бөтен киңлегенә торгызырга.

19) төп эшләр тәмамланганнан соң, төзекләндерүе бозылган урыннарны торгызырга һәм материалларны, конструкцияләрне, төзелеш чүп-чарын, торгызу эшләрәннән соң коймаларны жыеп алырга һәм ордерда күрсәтелгән вакытта билгеләнгән тәртиптә ордерны ябарга.

7 бүлек. Авария-торгызу эшләрән башкару тәртибе

39. Инженерлык коммуникацияләре хужалары аларга караган коммуникацияләрдә авария турында сигнал алганда, кичекмәстән авария бригадасын жиберергә тиеш, ул жаваплы зат житәкчелегендә юл хәрәкәте иминлеген, якин-тирәдә урнашкан инженерлык коммуникацияләрен һәм башка объектларның сакланышын тәмин итеп, аварияне бетерүгә керешергә тиеш.

40. Эксплуатацияләгәндә яки төзелеш эшләре башкарганга инженерлык коммуникацияләрендә һәм корылмаларда булган аварияләрне бетерү максатларында андагы авария-торгызу эшләрән (шул исәптән казуны) эшләр башкару урынының төгәл географик (адрес) урыны күрсәтелгән телефонограмма буенча башларга кирәк, ул объектның хужасы тарафыннан Яр Чаллы шәһәренең ордер комиссиясенә жиберелә.

Телефонограмма жиберү белән бер үк вакытта, аварияне бетерүче оешма бер эш көне эчендә Яр Чаллы шәһәре ордер комиссиясендә авария эшләрән башкаруга ордер рәсмиләштерергә тиеш.

41. Телефонограмма алганда авария зонасында жир асты коммуникацияләре булган оешмалар авария булган урынга, үз ведомствосындагы коммуникацияләрнең (корылмаларның) жирлектә урнашкан урынын ачыклау һәм эш ысулын килештерү өчен башкарма сызымнар белән кичекмәстән вәкил жиберергә тиеш.

Транспорт йөри торган өлештә авария эшләрән башкару тәртибен Яр Чаллы шәһәре буенча Россия Эчке эшләр министрлыгының ЮХИДИ органнары белән килештерергә кирәк.

Аварияне бетерү эшләре юлны тулысынча яки өлешчә ябуны таләп итсә, Россия Эчке эшләр министрлыгының Яр Чаллы шәһәре буенча ЮХИДИ идарәсе органнары шәһәр Башкарма комитеты белән берлектә юлны вакытлыча ябу, транспортның урау маршруты һәм зыянны бетерүнең (кызыксынган эксплуатация оешмалары белән берлектә) иң кыска срогын билгеләү турында оператив карар кабул итәләр.

42. Аварияне бетерү буенча эшләр урынында даими рәвештә хезмәт таныклыгы һәм Яр Чаллы шәһәре ордер комиссиясе тарафыннан бирелгән

ордеры булган, оешманың авария эшләрән башкаручы жаваплы вәкиле булырга тиеш.

43. Коммуникациянең (корылмаларның) тибына карамастан, авария чокырлары урыннарындагы аварияләрне, төзекләндрүне тулысынча башкарып, өч көнлек срокта бетерергә кирәк.

44. Аварияне бетереп, траншеяларны (котлованны) күмеп, чүп-чарны жыештырганнан соң, эшләрне башкаручы оешма жимерелгән урыннарны торгызырга, ел фасылына карамастан, транспорт йөри торган өлешне һәм тротуарларны торгызу (автотранспортның авариясез хәрәкәтен тәэмин итү һәм механикалаштырылган жыештыру өчен) буенча эшләрне өч календарь көн эчендә башкарырга тиеш.

45. Эшләрне кышкы чорда (1 октябрьдән 1 майга кадәр) башкарганда, кече архитектура формаларын, яшел үсентеләрне яңадан торгызу мөмкинлеге булмаганда һәм асфальт өслеген яңадан ясау зарурлыгы булганда, эш башкаручы төзекләндрү эшләрән 1 майдан 31 майга кадәр башкарырга тиеш.

46. Авария-торгызу эшләрән үткөрү объекты төзекләндрү һәм юл-ремонт эшләрән факттагы үтәлешен һәм аларның сыйфатын тикшергәннән соң контрольдән төшерелә, бу хакта эш башкаручы оешма вәкилләре, территорияне үз балансында тотучы, Яр Чаллы шәһәре Башкарма комитетының район (районнар) хакимиятләре, шулай ук ЭЭМ Идарәсенә Яр Чаллы шәһәре буенча ЮХИДИ органнары вәкилләре (әгәр юл эшләрә башкарылса) катнашында акт төзелә.

47. Авария-торгызу эшләрән башкару зонасын төзекләндрү эшләрән авария-торгызу эшләрән башкаруга ордерда күрсәтелгән срокларда башкару мөмкин булмаса, әлегә эшләрне башкаруга Яр Чаллы шәһәре ордер комиссиясендә даими ордер рәсмиләштерергә кирәк. Срогы чыккан ордер буенча эшләр ордерсыз эшләрәгә тиңләштерелә.

48. Авария-торгызу эшләрә дип планлы эшләр башкару тыела.

49. Трассаның гомуми озынлыгы (траншеялар) 10 м дан артык булган инженер коммуникацияләрендә авария эшләрән башкару зарурлыгы булганда, эшләр башкаруга ордер планлы эшләр башкаруга ордер рәсмиләштерү өчен каралган тәртиптә рәсмиләштерелә.

8 бүлек. Төзекләндрүе бозылган урыннарны торгызу

50. Объектларны төзү, реконструкцияләү һәм ремонтлау (капиталь ремонтлау) буенча эшләр башкарганнан соң заказчы (эшләр башкаручы оешма) Яр Чаллы шәһәре ордер комиссиясе тарафыннан бирелгән ордерда күрсәтелгән срокларда төзекләндрүе бозылган урыннарны торгызу эшләрән башкарырга тиеш.

51. Траншея (котлован) күмелгәннән соң, урамнарның аркылы чыга торган урыннарында һәм трамвай һәм башка рельс юллары чикләрендә казылган юл полотносын торгызу эшләрә кичекмәстән башланырга һәм

күмелгән вакыттан башлап 24 сәгать эчендә төгәлләнергә тиеш, ә калган барлык очрақларда - өч тәүлек эчендә башкарылырга тиеш.

52. Траншеяны (котлованны) күмү эшләрән башкаручы оешма объектны юл капламын яки тышкы төзекләндерү элементларын (яшел утыртмалар, катламлы юллар һәм майданчыклар, кече архитектура формалары һ. б.) торгызу оешмага тапшырырга тиеш:

1) төзелеш калдыклары белән эш итү буенча технологик регламент нигезендә объекттан калган материалларны, артып калган грунтны, төзелеш чүп-чарын чыгару;

2) кабул итү-тапшыру акты буенча торгызыла торган территория хужасының жаваплы вәкиле һәм эшләр башкаручы катнашында объектны торгызу өчен тапшыру. Ремонт эшләрән башкару чикләреннән читтәгә эшләр барышында юл катламына механик зыян килгән очрақта, торгызу күләме объектны карап тоту һәм техник эксплуатацияләү белән шөгыйльләнүче оешма вәкиле катнашында зыян күрү актын төзеп, комиссия тарафыннан билгеләнә.

53. Юлларда һәм тротуарларда траншеяларны (котлованнарны) торгызу срокларын үтәүгә Яр Чаллы шәһәренең ордер комиссиясе контрольлек итә.

Эшләр кышкы чорда (1 октябрьдән 1 майга кадәр) башкарылган очрақта, траншеяларны күмгәннән соң асфальт-бетон өслек урынына автотранспорт каршылыксыз узсын һәм жәяүлеләр йөри алсын өчен юл плителәреннән яки данәле материаллардан вакытлы юл өслеге ясала.

54. Тулысынча төзекләндерү эшләре 1 майдан 31 майга кадәр гамәлгә ашырыла.

Асфальт-бетон катламнарны технологик эзлеклелектә торгызу тышкы һава температурасы көз көне 10°C һәм яз көне 5°C түбән булмаганда башкарылырга тиеш.

55. Яшел зонаны торгызуны казылган өске катламны бары тик үсемлек грунты (кар һәм боздан башка) белән генә торгызуны исәпкә алып башкарырга кирәк. Аны түшәгән урыннарда үсемлек грунтының (кара балчыкның) калынлыгы 5 см дан да ким булмаска тиеш. Яшел зонаны планлаштыру төгәл горизонталь һәм вертикаль буенча башкарылырга һәм аңа үлән чәчелергә тиеш.

56. Эшләр урынында эшләр тәмамланганнан соң биш ел эчендә утырулар барлыкка килгән очрақта, заказчы аларны бетерүне тәэмин итәргә тиеш.

9 бүлек. Жир эшләрән башкарган юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү

57. Эшләрне башкаручы килешенгән тәртипне, эшләрнең чиратлылыгын тәэмин итәргә, аларны башкару срокларын үтәргә, юл хәрәкәте иминлеген оештырырга тиеш.

58. Транспорт йөри торган өлештә, тротуарларда, юл кырыларында, бүлү полосаларында, урам газоннарында эш тәртибе һәм вакыты элегә эшләр чорында юл хәрәкәтен оештыру схемасы белән билгеләнә. Элегә таләп авария-торгызу эшләрен башкаруга кагылмый.

59. Юл хәрәкәтен оештыру схемасы проект документлары составында эшләнергә тиеш. Элегә таләп авария-торгызу эшләрен башкаруга кагылмый.

60. Эшләр башкару урыны щит-заставкалар (вакытлы юл бүлгечләре белән су салу блоклары) белән тәмин ителә. Урамнарның (магистральләренә) транспорт йөри торган өлешендә, коймадан тыш, кызыл габарит фонарьлары, юл билгеләре, транспорт, жәяүлеләр йөрү күрсәткечләре һ. б. урнаштырыла.

Жәяүлеләр хәрәкәте зоналарындагы эш урыннары тышкы яктырту булмаганда яктырткычлар белән жиһазландырыла.

61. Эшләр алар житәкчелегендә башкарыла торган вазыйфай затлар коймаларның булуы һәм аларның торышы, яктырту һәм габарит фонарьларының эшләве, юл билгеләренә һәм күрсәткечләренә эшләренә тулысынча тәмамлаганга кадәр сакланышы өчен җаваплы.

62. Эшләр башкарганда биналар янына ирекле керү һәм аларга траншеялар (эшләр башкару зонасы) аша култыксалы жәяүлеләр күперләрен урнаштыру юлы белән керү, шулай ук эш тәртибе нигезендә ишегалларына ирекле керү тәмин ителергә тиеш.

63. Расланган (төзелеш, эшләр башкаруны оештыру) проект нигезендә эшләр зонасын тулысынча эзерләгәнче эшләренә башларга, объектта механизмнар, техника, материаллар, инвентарьлар, көнкүреш вагоннары урнаштырырга ярамый. Элегә таләп авария-торгызу эшләрен башкаруга кагылмый.

64. Жәяүлеләр өчен куркынычсыз хәрәкәт тәмин итү максатларында урамның ике ягыннан да киңлегә 1,5 метрдан ким булмаган юл булдыру күздә тотыла. Аерым очракларда тротуар тулысынча ябылырга мөмкин, ләкин шул ук вакытта каршы як тротуар буенча жәяүлеләр кичүен оештырып жәяүлеләр хәрәкәте мәжбүри рәвештә сакланырга тиеш.

65. Житештерү зонасы жәяүлеләр зонасына якын урнашкан урыннарда жәяүлеләрнең иминлеген тәмин итү максатыннан, койма өстендә саклагыч түбә, ә тротуарда - жәяүлеләр өчен транспорт хәрәкәте ягыннан култыксалар белән жиһазландырылган түшәмә куела.

66. Инвентарь коймалар гамәлдәге дөүләт стандартлары таләпләренә җавап бирергә тиеш.

67. Урамнарның машиналар йөрү өлешендә эшлэгәндә, койма сыйфатында моның өчен махсус билгеләнгән полимер материаллардан блоklar кулланылырга мөмкин. Эшләр башкару зонасының коймасы сыйфатында бетон блоklar һәм тимер-бетон субайлар куллану тыела.

68. Житештерү зонасы коймаларын куйганда (урнаштырганда) эшләр башкаручы аның өчен мәжбүри булган «Төзелеш мәйданчыкларын һәм төзелеш-монтаж эшләрен башкару участкаларының инвентарь коймалары.

Техник шартлар» ГОСТ Р 58967-20 таләпләрен үтәргә тиеш. Эш зонасы коймаларының тышкы күренеше пөхтә булырга тиеш: буялган, пычрактан чистартылган, юылган, аларда уемнар, зыян күргән участоклар, вертикальдән читкә тайпылышлар, чит наклейкалар, белдерүләр, язулар булырга тиеш түгел.

69. Эшләр башкаручы траншеялар аша жәяүлеләр корылмаларын тиешенчә карап тотуны тәэмин итәргә бурычлы.

70. Урамнарның машиналар йөрү өлешендә һәм тротуарларда эшләрне башкаручы юл хәрәкәте иминлегенә кирәкле техник чаралары белән тәэмин ителгән булырга тиеш: яхшыртылган ут-техник характеристикалары булган юл билгеләре, импульссы сигнал уклары, фонарьлар, юл эшчеләре өчен яктылыкны кире кайтаручы махсус униформа һәм юл техникасы өчен кызгылт-сары төстәге ялтыравык маяклар. Юл хәрәкәте иминлегенә техник чараларын урнаштыру билгеләнгән таләпләр нигезендә башкарыла. Күрсәтелгән чаралар булмаса, машиналар йөрү өлешендә эшне башлау тыела.

71. Автомобиль транспорты һәм жәяүлеләр хәрәкәте урыннарында кое капкачларын ачу зарурлыгы булганда, люклар койма белән тотып алына, сигнализация чаралары һәм урап узу юнәлешен күрсәткән вакытлыча кисәтү билгеләре белән жиһазландырыла.

10 бүлек. Нигезләмә таләпләрен бозган өчен җаваплылык

72. Нигезләмә таләпләрен үтәмәгән яки бозган өчен заказчы һәм эшләр башкаручы гамәлдәге законнар нигезендә тигез дәрәжәдә җаваплы.

Башкарма комитет Аппараты
Житәкчесе урынбасары,
эш кәгазьләрен алып бару идарәсе башлыгы

Н.И. Галиева